

Lokalprogram 2015-2019

**miljøpartiet
de grønne**

songdalen

Innhold

Om Miljøpartiet De Grønne Songdalen	3
Og bakom synger skogene...	4
Sunn og klimasmart samferdsel: Sykkel, buss og tog	4
Klimatiltak her vi bor	5
Barna våre	6
Gammel og ung	7
Internasjonalt ansvar og mangfoldige lokalsamfunn	8
Det gode liv	9
Kommunen som forbilde	10
Mat, økologi og bærekraft	11
Deltakelse, lokaldemokrati og grønt næringsliv	12

Lokalprogram for Miljøpartiet De Grønne Songdalen

Tenk nytt – stem grønt!

Miljøpartiet De Grønne er, sammen med 90 andre grønne partier, en del av et globalt nettverk som jobber etter prinsippene økologisk visdom, sosial rettferdighet, deltagende folkestyre, ikkevold, varighet og respekt for mangfold.

Miljøpartiet De Grønnes mål er et medmenneskelig samfunn i økologisk balanse. Økonomien skal underordnes sunne økologiske prinsipper og fremme fred og rettferdighet både lokalt og globalt. Livskraftige lokalsamfunn basert på lokale ressurser er en forutsetning for å nå målet.

Miljøpartiet De Grønne er et helt uavhengig parti som i særlig grad engasjerer seg i miljøraker. Vi vil si fra der andre tier og tar opp saker til allmenn debatt. Vi har nær kontakt med miljøorganisasjoner, velforeninger og miljøengasjerte mennesker, og søker støtte hos andre partier fra sak til sak for å få til bedre miljømessige løsninger.

I Songdalen vil vi jobbe for økt livskvalitet i vår bynære bygd, hvor mennesker har forrang for biler, hvor natur er viktigere enn asfalt, og hvor kommunen legger til rette for samarbeid, deling og inkluderende fellesskap.

Og bakom synger skogene...

I Songdalen er det luftig og grønt – skog, elv og vann, jorder og turstier. Mange av oss bor her nettopp for å ha god plass og nyte naturen i rikt monn, samtidig som vi er nær byen. kan vi glede oss over søndagsturene i skogen, friske bad i ferskvann, og elva som slynger seg forbi sauer på grønne jorder. Naturen er Songdalen. Det ønsker vi at alle skal ha mulighet til å oppleve, også alle som kommer etter oss. Derfor vil vi

- kartlegge og verne om biologisk mangfold og sårbare naturtyper i Songdalen
- utvikle flere turstier og informere befolkningen om eksisterende og nye turmuligheter
- styrke Songdalselva som en friluftarena som knytter Søgne og Songdalen sammen
- sørge for opprydning av gamle avfallsplasser, og at mulige lekkasjer fra landbruket stoppes
- verne om matjord som en uvurderlig ressurs

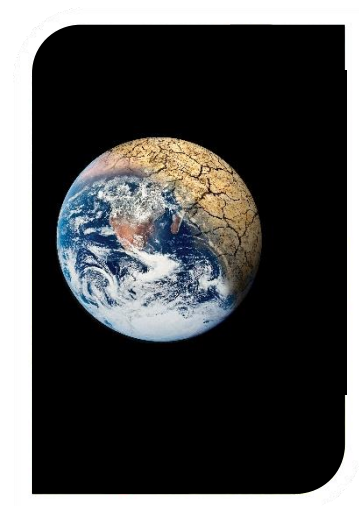
Sunn og klimasmart samferdsel: Sykkel, buss og tog

Sykling er trivelig, sunt og miljøvennlig. Kollektivtrafikk er en livsnerve i et grønt lokalsamfunn. Bussen skal være for alle, både unge og gamle, fattige og rike. MDG Songdalen vil derfor jobbe systematisk for et bedre busstilbud, i tillegg til å styrke og tydeliggjøre Nodeland som stasjonsby. Derfor vil vi

- bygge ut flere sykkelveier, til Gratjønn, på Svarttjønnheia og Hortemo
- jobbe for billigere månedskort og billetter, flere bussavganger og flere bussruter
- jobbe for direktebuss fra Nodeland til Tangvall, til Høllen i sommerhalvåret, som korresponderer med rutebåttilbudet ut i skjærgården, og å bedre bussforbindelsen mellom Finsland og Søgne på skoledager
- utrede mulighetene for flere direktebusser fra Songdalen gjennom Kristiansand, eksempelvis til Sørlandsparken
- jobbe for lokaltogtilbud på strekningen Marnardal-Kristiansand-Vennesla
- styrke Nodeland som stasjonsby og bruken av toget, og gjenopprette og videreutvikle ordningen med at busskort også gjelder for toget mellom Nodeland og Kristiansand
- la barnehage-/skolebarn dra på tur med toget, og lære om miljøvennlige reisemåter. Jobbe for at skoleklasser med lærer skal ha gratis adgang på rutebusser mellom kl. 9-14, slik det er i Trondheim, og en tilsvarende ordning på toget til Kristiansand
- bytte ut kommunal bilpark med nullutslippsbiler

Klimatiltak her vi bor

Klimaendringene er vår tids største utfordring. Dette er et globalt problem, men kommunene er helt sentrale klimaaktører – både som politiske aktører, tjenesteytere, eiendomsbesitter, byggherrer og ansvarlige for planlegging og tilrettelegging for gode lokalsamfunn. Kommunens nåværende klimaplan, som er felles for Knutepunkt Sørlandet, utløp i 2012. Det er på høy tid å få en oppdatert klimaplan med store visjoner og klare mål! Vi vil derfor sikre at det vedtas ny klimaplan snarest mulig, slik at klima blir prioritert i beslutninger som tas i politiske organer.

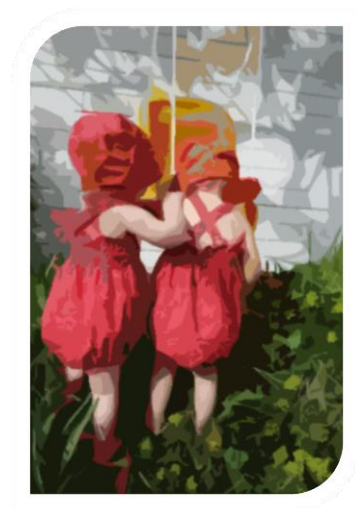

Derfor vil vi

- ha en ny klimaplan som inneholder ambisiøse mål og forpliktende tidsfrister, som gjør Songdalen til en foregangskommune i klimapolitikken
- opprette en stilling som miljøkonsulent i kommunen, som også har ansvar for å følge opp at klimaplanen fungerer som gjennomgående styringsdokument
- lage et kommunalt klimabudsjett hvor reduksjon i klimagassutslipp er tallfestet og minimum i samsvar med anbefalingene fra FNs klimapanel
- føre klimaregnskap for å følge opp gjennomføringen av klimaplanen
- jobbe for at sentrumsplanen for Nodeland skal få en grønn og sosial profil, som skaper et trivelig bygdesentrum der myke trafikanter har forkjørsrett og avstandene minimeres
- jobbe for flere sykkelstier, bedre og billigere kollektivtrafikk, lokaltog og samordning av buss og tog
- styrke det kommunale kommunikasjonsarbeidet for å bevisstgjøre innbyggerne om klima- og miljøutfordringene og hva som kan gjøres lokalt i kommunen
- styrke ENØK-rådgivningen og informasjonen om fornybar energikilder og støtte til ENØK-tiltak
- heve klimastandardene for kommunale bygg og transportmidler, bl.a. ved å bruke elbiler som tjenestebiler, og elsykler der det er mulig
- ta klimahensyn ved kommunale innkjøp av både varer og tjenester
- utrede muligheten for å opprette et grønt fond, ved å sette av midler til støtte for utvikling av grønne arbeidsplasser og grønt næringsliv

Barna våre

Barnelatter er selve lyden av glede, fordi barna er det kjæreste vi har. Vi går gjennom ild og vann for at barna våre skal ha det bra. Det må også kommunen gjøre. Neste generasjon innbyggere fortjener en god start på livet, med trygge voksne som ser dem, et godt nærmiljø å møte venner i, og tid til å leke og være barn i livets mest opplevelsrike år. Gode skoler og barnehager skal støtte og styrke barn og unge, så de utvikler seg til skapende mennesker med selvtillit og selvinnsett, og med forståelse og vilje til å ta ansvar for seg selv og sine omgivelser. Gode og levende nærmiljø er spesielt viktige for barn og unge.

For barna i Songdalen vil vi

- jobbe for at barna får gå på skole i sitt nærområde, så flest mulig kan gå og sykle til skolen.
- legge til rette for læring utenfor klasserommet, i skolenes nærområder og på leirskoleopphold,, så barna får et forhold til naturen, og lærer verdien av den
- bygge ut sykkelstier og minimere veikrysninger for en trygg skolevei
- jobbe for skolehager på alle skoler, så barna møter natur og matproduksjon i skolehverdagen
- ha flere små barnehager i stedet for noen store, og begrense størrelsen på avdelingene, fordi det er tryggere for barna å ha færre voksne å forholde seg til og de voksne bedre kan se hvert barn. Plassere barnehager på sikt slik at flere får barnehageplass i nærmiljøet
- sørge for høy lærertetthet og assistentdekning og begrenset størrelse på klasser og grupper, for å styrke tilpasset opplæring
- styrke praktisk-estetiske og kreative fag og arbeidsmåter i skolen
- jobbe for et sunt kosthold og mest mulig økologisk, lokalprodusert mat i barnehagene, på skolekjøkken og på SFO
- utrede å opprette en stilling som oppvekstombud, også med ansvar for mobbesaker
- at kommunen følger opp og har tilbud for barn i sårbare situasjoner, med forebyggende tiltak og tidlig innsats
- sikre at helsesøstertjenesten har nok ressurser
- etablere et tettere samarbeid mellom ulike tjenester rundt barn og unge som skole/barnehage, psykiatri, barnevern m.fl.
- øke tilsynet med offentlige bygg fordi det lønner seg i det lange løp, for eksempel med en vaktmester per skolebygg

Gammel og ung

«De fleste lærer av egne feil, men den smarte lærer av andres.» Sagt med litt andre ord, så er livserfaringer noe som kan deles. Med alder kommer visdom, og det er en ressurs som samfunnet ikke vet å benytte seg av. Vi ser gleden som unge og gamle kan ha av hverandre, og ønsker å lage arenaer for møter mellom medmennesker. I Songdalen vil vi

- tilrettelegge for at frivillige fortsatt og i enda større grad kan bidra i skolehverdagen, som f.eks. lyttevenner og strikkeopplærere
- få seniorkompetanse inn i skolen ved å tilby frivillige stillinger som assistent
- styrke Frivillighetsentralen, som gjør en uvurderlig innsats for dem som trenger det
- legge til rette for at det skapes gode møteplasser på tvers av aldre og grupper, f.eks. ved å utvide tiltak som bruktmarked, treff og åpen kafé på Noden og Songdalstunet
- bygge rekreasjonsområder i nærheten av sentrum og eldreboliger for å bringe naturen til dem som ikke kan oppsøke den
- bygge sykkelstier slik at sykler, el-sykler og el-scootere blir gode, trygge alternativer til bil for unge og eldre og uføre
- være rause med tildelingen av trygghetsalarmer og hjemmetjenester slik at eldre og uføre skal kunne velge å bo hjemme
- være en ansvarlig arbeidsgiver som gir normalt gode lønnsvilkår og heltidsstillinger til ansatte innen eldreomsorgen
- styrke og videreutvikle Ungdomshuset X-Ray
- utarbeide en ordning for å gi sommerjobbgaranti til ungdom, ved hjelp av små sesongjobber innen bl.a. parkstell og kommunal gartneraktivitet, og trivselsarbeid blant eldre
- utrede hvordan kommunen kan bidra til at alle som trenger lærlingeplass, får det, bl.a. ved å prioritere å kjøpe tjenester av bedrifter som tar inn lærlinger

Internasjonalt ansvar og mangfoldige lokalsamfunn

Songdalen er en liten grønn flekk i en stor verden. I vår globaliserte samtid må vi erkjenne at vi er knyttet sammen med medmennesker og miljø, ikke bare lokalt, men globalt. Verden er i en flyktningkrise der vi må ta vår lille del av ansvaret. MDG vil jobbe for internasjonal solidaritet også i lokalpolitikken.

Vi vil:

- at kommunen skal bosette minst så mange flyktninger som man anmodes om av Integrerings- og Mangfoldsdirektoratet
- bedre morsmålsopplæringen i skolen slik at unge innvandrere har større muligheter for å integreres
- bygge videre på gode erfaringer fra norskopplæring, introduksjonsprogram og frivillighetens møteplasser, og jobbe videre med å skape og styrke gode sosiale møteplasser i Songdalen
- utarbeide planer for å hjelpe innvandrere ut på bolig- og arbeidsmarkedet, og jobbe for at ingen grupper av mennesker i kommunen diskrimineres
- styrke og videreutvikle den årlige internasjonale mat- og kulturfestivalen
- jobbe for at Songdalen skal bli en fairtradekommune
- jobbe for at Songdalen kommune skal være skatteparadisfrie sone
- MDG er motstander av tiggeforbud. Fattigdom må bekjempes, ikke forbys

Det gode liv

Kulturlivet er et grunnleggende element i samfunnslivet, som kan berike, avspeile og problematisere samfunnets fortid, samtid og framtid. Kreativ skapertrang definerer mennesket som art, og er grunnleggende for både samfunnet og den enkelte. Friluftsliv er viktig for folkehelsa, og en viktig motvekt mot kjøpepress og forbrukerkultur.

Miljøpartiet de Grønne vil:

- styrke overføringene til kulturskolen, og legge til rette for lokal kulturaktivitet
- støtte og styrke aktivitetene som foregår på Porsmyr bygdetun, og legge til rette for at bygdetunet skal være et levende kultursenter
- fjerne eiendomsskatt på alle fredede bygninger. Dette vil stimulere til økt innsats for å ta vare på viktige kulturminner i privat regi
- støtte og styrke biblioteket og skolebibliotekene
- satse på forebyggende og helsefremmende tiltak som flytter kostnader fra pleie til mestring og livsglede
- styrke tilbudet innen rus, psykiatri og rehabilitering
- styrke folkehelsearbeidet, bl.a. gjennom å se kultur som en helseressurs, tilrettelegge for friluftsliv og naturglede, skape gode sosiale møteplasser, og samarbeide med barnehager, skoler, kulturskole, menigheter og foreningsliv
- montere offentlige, faste griller i grøntområder og på kommunens badeplasser. Vi jobber for et forbud mot engangsgriller
- stemme mot forslag om søndagsåpne butikker, fordi vi trenger en annerledes dag i uka til fellesskap, familie, turer, menighetsliv, kulturliv og hvile
- begynne planleggingen av et nytt kulturelt og sosialt kraftsenter i bygda. Her ønsker vi at kommunen skal stå for bygg og garantere for kafédrift, mens huset fylles med liv i samarbeid med frivillige, lag, foreninger, menigheter, kulturaktører og privat næringsliv i bygda. Vi vil utrede det om dette kan gjennomføres i eksisterende bygg eller i nybygg. Kommunens innbyggere inviteres til idédugnad i prosessen. Kraftsenteret kan fylles med kaféliv, bruktmarked, byttesentral og bildeling, norsktreningskafé, utstillinger, konserter, foredrag og kurs. Denne møteplassen kan gi rom for blant annet arbeidspraksis, integrering, livsmestring, styrking av sosiale nettverk og møter på tvers av generasjonene

Kommunen som forbilde

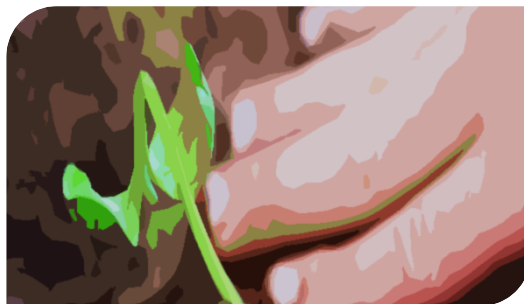
Songdalen kommune har en visjon om å skape rom for livskvalitet. Det må også innebære å gi gode muligheter til å leve bærekraftig med nærhet til naturen og lokalsamfunnet. Kommunen har en avgjørende rolle som tilrettelegger for bærekraftige og gode liv. Songdalen kommune er en omfattende virksomhet med mange ansatte og et betydelig innkjøpsbudsjett, og skal være forbilde for innbyggerne og andre kommuner når det gjelder energisparing i egne bygg og andre miljøløsninger. Vi vil:

- opprette en stilling som miljørådgiver, som leder kommunens helhetlige miljøarbeid
- stille strenge krav til energibruk, kollektivdekning, friarealer og annen infrastruktur i all arealplanlegging
- planlegge nye boligområder slik at folk både dultes og fristes til å kjøre mindre bil eller leve uten privatbil. Vi ønsker en miljøvennlig fortetning av boligområdene, men også å ivareta tilgangen til grøntarealer, natur og lekeplasser
- legge inn krav i nye reguleringsplaner om at nye boliger skal være lavenergihus
- at Songdalen skal opprette konkret og gratis energirådgivning til innbyggerne, slik det er i Asker kommune. Forsøket med passivhuset som er bygd må følges opp med målinger av energiforbruk og erfaringsoverføring til senere byggeplaner
- sørge for at utbyggerne holder seg til vedtatte reguleringsplaner
- planlegge alle kommunale bygg for framtidig montering av solceller og solfangere når det blir konkurransedyktig på pris. Kommunale bygg skal ikke varmes opp med fossil olje, parafin eller gass, men energiøkonomiseres
- at Songdalen kommune skal prioritere miljøvennlige byggematerialer i egne byggeprosjekter, og plusshus-standard i alle nye offentlige bygg
- oppmuntre til flerbruk av lokaler, som at barnehager skal fungere som forsamlingslokale/bydelshus på kveldstid og i helgene
- prioritere å kjøpe tjenester som brøyting, bygg og anlegg fra tjenesteytere med elektrisk eller lavutslippsmaskinpark der det er mulig
- beholde eiendomsskatten for å kunne opprettholde tjenestetilbudet i kommunen
- utrede muligheten for grønn gradering av eiendomsskatten

Mat, økologi og bærekraft

Jorda er gammel. I det lange tidsperspektivet blir en valgperiode forholdsvis kort. Onde tunger sier at politikere bare tenker fire år framover. Vi i Miljøpartiet De Grønne vil lage et samfunn som tåler tidens tann, og som ikke etterlater seg en planet som er ubeboelig for våre barn og barnebarn. Bærekraftighet er både lønnsomt, fornuftig og befriende dersom man har et langsiktig perspektiv. Vi tør å tenke 100 og 1000 år fram i tid. Som mennesker inngår vi i en levende helhet som vi er avhengige av. Dyr har egenverdi og rettigheter som vi må respektere. Vi er moralsk forpliktet til å behandle både det enkelte dyr og mangfoldet av liv og økosystemer med respekt. Ei grønn og trivelig bygd gir menneskene kontakt med dyr og planter og forståelse for matproduksjon og økologiske prinsipper. La det gro! For Songdalen betyr det at vi vil

- tilrettelegge for og oppfordre til økologisk matproduksjon og kortreist mat
- jobbe for at Haugenparken skal utvikles til 'spiselig park'
- kartlegge og styrke lokal matproduksjon, i samarbeid med lokale bønder og hagelaget, og jobbe for å arrangere 'Bondens marked' med jevne mellomrom
- jobbe aktivt for dyrevelferd fordi dyr har en egenverdi
- jobbe for nye parselhager og skolehager, støtte økologiske forsøksprosjekter, legge til rette for bihold og lokale produksjonssamvirker og se på muligheten for andelslandbruk
- verne aktivt om matjord i utbyggings- og reguleringsprosesser
- ha flere avfallspunkter, og etablere flere og bedre returordninger
- at alle kommunale parker og blomsterkasser skal være giftfrie og økologiske, uten bruk av kjemiske sprøytemidler
- øke andelen økologisk mat i kommunale institusjoner, og innføre minst en kjøttfri dag per uke. Jobbe for at alle kommunale institusjoner utelukkende kjøper økologiske egg, av hensyn til dyrevelferd for verpehøns
- tilrettelegge for deling og utnyttelse av frukttrærne i kommunen gjennom fruktdugnad, som i Horten og Oslo ('Epleslang'), og ved å invitere eplepresse til å besøke kommunen hver høst
- legge til rette for at Nodeland sentrum har nærbutikker og kafé, og også se på behov og muligheter for butikker i andre boligområder

Deltakelse, lokaldemokrati og grønt næringsliv

Miljøpartiet De Grønne står for et deltakende demokrati der alle individer og grupper settes i stand til og ser nytten av å engasjere seg for sin egen og fellesskapets framtid. Vår tro på demokratiet er basert på en erkjennelse av at alle individer er likeverdige. Vi ønsker derfor at de politiske prosessene skal være demokratiske, inkluderende, gjennomsluttige og mest mulig tilgjengelige for folk flest.

De Grønne vil at menneskets skaperkraft og engasjement skal utgjøre drivkraften i økonomien. Småbedrifter, entreprenører og private initiativer spiller derfor en sentral rolle i vår næringspolitikk. Verden trenger en grønn omstilling, og behovet for å løfte norsk økonomi ut av oljeavhengigheten og legge til rette for fremtidsrettede sektorer og teknologier skal også gjøres gjeldende lokalt. Vi vil

- legge til rette for et mangfold av små, lokalbaserte bedrifter, entreprenører og samvirkeforetak på bekostning av multinasjonale selskaper
- ikke ha konkurranseutsetting eller privatisering av grunnleggende offentlige tjenester, men kan gjerne delegerer oppgaver til frivillige organisasjoner og sette ut tjenester til ikke-kommersielle foretak
- ha kommunale innkjøpsordninger som benytter seg av produkter og tjenester fra lokale aktører, og som følger etiske og miljømessige retningslinjer
- videreføre og styrke tilgjengeligheten og gjennomsluttigheten i kommunens politiske og administrative arbeid
- invitere til åpne samlinger der lokalbefolkning, politikere og ulike aktører kan møtes og utveksle ideer, kunnskap og meninger, om aktuelle utfordringer så vel som de lange linjene, deriblant veien fram mot framtidens grønne og livskraftige Songdalen
- at befolkningen tas med på råd i prosessen fram mot en eventuell kommunesammenslåing